

ՀԱԿՈՐ ԱՂԱԲԱՐ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

891.995

Ա-43

ՄԵՏՆԱՏ

30 MAY 2011

891.99 Մ

Ա-43

պր.

ՀԱԿՈՒ ԱՂԱԲԱՐ

սԴ.

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԼԵԳԵՆԴՆԵՐ,
ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ ՅԵՎ ԽԱՂԵՐ)

Կազմեց և խմբագրեց՝
Ռ. ԱՂԱԲԱՐ

Նկարները Գ. ԲՐՈՒՏՅԱՆԻ

Հեղինակի նկարը Ա. ԿՈՉՈՅԱՆԻ

ՀԵՐԵՎԱՆ
1938

ՊԵՏՏՐԱՏ
ՀԼԿՑԵՄ ԿԿ ԿԻՑ ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1938

- 5 FEB 2013

891.54-93 + 087.12

6387

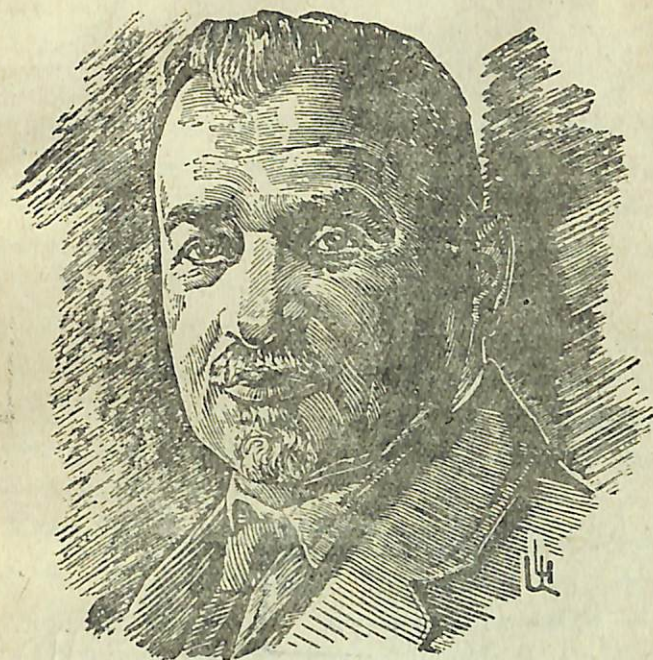
БІБЛІОТЕКА
Академії Наук
УРСР

80 216759

9573 кн

8109-53

ЗУБОВ О.Г.О.О.О.

БИБЛИОТЕКА
Академии Наук
УРСР

ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Հակոբ Աղաբաբը մեր մանկական ականավոր գրողներից է: Լինելով ուսուցիչ-մանկավարժ, նա հոգատարությամբ գուրգուրել, սիրել է մանուկներին, ապրել է նրանց պարզ ու վճիռ զգացմունքներով, դիտել և ուսումնասիրել է նրանց կյանքն ու հոգեբանությունը:

Այդ է պատճառը, վոր Հ. Աղաբաբը կարողացել է այնքան վառ ու կենդանի, անկեղծ զգացմունքով հագեցված յերկեր տալ՝ սկսած որորոցի յերեսայի թոթովանքներից մինչև կենսուրախ պիտները, մինչև նոր կյանքի կառուցմանը լծված կոմյերիտականը:

Հ. Աղաբաբն իր գողտրիկ բանաստեղծությունները հյուսել է այնքան հարազատ ու բնական, վոր գյուղն իր տուն ու տեղով, իր կալ ու մարագով, իր հանդ ու դաշտով, իր կենցաղով պատկերանում է մեզ: Դրա հետ միասին բանաստեղծը հաճախ նկարագրել է նաև նախախորհրդային գյուղացու դառն ու չարքաշ կյանքը:

Հ. Աղաբաբն ընդգրկել է մանկական աշխարհի շատ հմայիչ կողմեր, տվել է մանկական անարատ թոթովանքների գեղարվեստական նկարագիրը. անա դա յե պատճառը, վոր նրա բանաստեղծությունները, խաղերն ու լեզենդները մեր մանուկներն ու պատանիները անգիր են արել, յերգել ու պարել են խնդաղին:

Նախազարոցական և տարրական դպրոցների յերգարանները զարդարված են Աղաբաբի բառերի վրա հորինած մեր լավագույն յերաժշտագետների բազմաթիվ յերգերով:

Ուշադրութեան արժանի յե նաև այն, վոր հայկական մանկական առաջին ուպերայի՝ «Հաղթված բազեյի» լիբրետտոն նույնպէս նրա գրչին և պատկանում:

Աղաբաբն իր մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը անցկացնելով գեղեցիկ բնութեան ծոցում-Ղազարի սարերում ու անտառներում, խորապէս ճանաչել և այդ աշխարհը և այն մանուկների համար մատչելի վերաբա-դրել իր գրվածքներում:

«Պախախտան» ու «Մայիսը» լեզենդները, «Թուխսը» հեքիաթը, «Ծտի բաղնիքը», «Մայիսյան ուղի» պոեմները և նրա բազմաթիւ այլ գրվածքները մեր մանկական գրա-կանութեան լավագույն յերկերի շարքին են պատկանում:

Հակոբ Աղաբաբն, անշուշտ, մեր մանկական գրակա-նութեան մեջ բռնում և իր պատվովոր տեղը: Նա քիչ գեր չի խաղացել ինքնուրույն մանկական յերկեր ստեղծելու գործում:

Խորհրդային յերկրի ջերմ արեւի տակ ասլոդ մանուկ-ները ծանոթանալով ներկա դրքի հետ, իրենց ընթերցա-նութեան, արտասանութեան և կենսութեան խաղերի համար արժեքավոր նյութ կգտնեն այնտեղ:

ՄԱԴԱԹ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

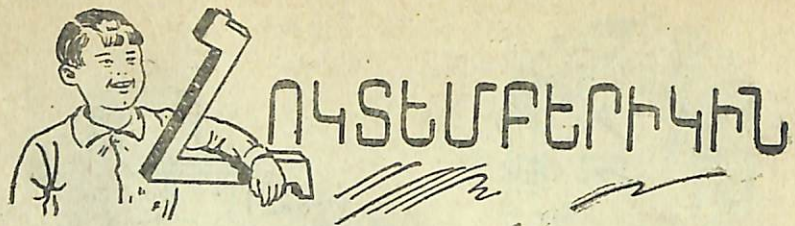
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԻՍ ԲԱԼԻԿԸ

Լեզվին մատաղ իմ բալիկի՝
 Ծիծեռնակ ե ծլվլան,
 Ուշ ու միտքը խաղալիքի՝
 Թիթեռնիկ ե թրվռան...
 Յերգ ու տաղը շրթունքներին
 Հա կվազի, կխնդա,
 Կամ կնստի ու գրքերն իր
 Իբրե թե հա կկարդա:
 Ծաղկի նման միշտ նախշունիկ,
 Ուրախ, զվարթ, ծիծաղկոտ,
 Ո՞վ կա եսպես Հոկտեմբերիկ՝
 Համ խիզախ, համ կրակոտ:

1926 թ.

Արշալույսի լուսաշագախ
Շողն ես դու,
Վոր գալիս ե ու աչքերս
Բաց անում:

Առավոտվա բյուրեղացած
Ցողն ես դու,
Վոր գալիս ե ու յերեսս
Թաց անում...

Են շրնշրնկան հով ու գովի
Հեքն ես դու,

Վոր գալիս ե ու յերեսիս
Զարնվում:

Են ճրճկան թռչունների
Թեն ես դու,

Վոր ենքան ել հեշտությամբ չի
Բռնվում...

1926 թ.

ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ ՁՈՆ

Զան իմ, ջան իմ Հոկտեմբերանուշ
Յեվ իմ անգին Հոկտեմբերիկ,
Եղպես ուրախ, եղպես աշխույժ,
Ո՛ւր կվազեք, ի՞նչ կբերեք...

Ասես թռչուն՝

Անվերջ շրջուն,

Ասես թիթեռ

Զույգ թևի տեր,

Թռչկոտում եք, զվարճանում,

Յեվ ձեր խաղը չի վերջանում:

Կյանք եք առել կարմիր որով,

Վայելում եք գութ ու գորով,

Յերենկ ձեզ վոր՝ ձեզ հոգում ե

Հոկտեմբերյան ույժ ու կորով:

Այդ հաղթական

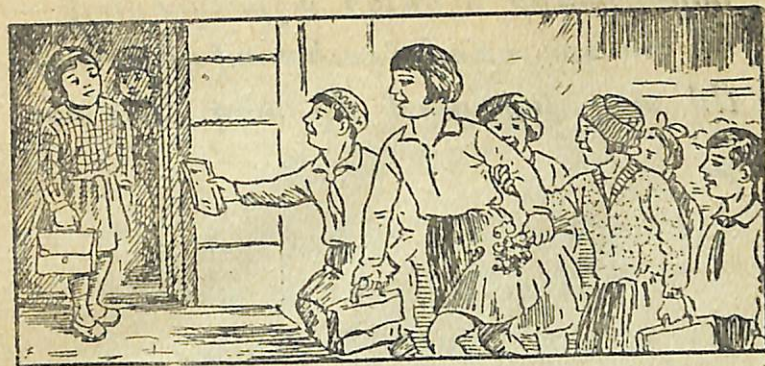
Ուշժն ու կորով

Փոխարկել ե

Հինը նորով.—

Փոխարկել ե, ու ձեզ համար
Կառուցել ե մի նոր աշխարհ:
Ձան, իմ պատիկ Հոկտեմբերիկ,
Յեվ իմ քնքուշ Հոկտեմբերանուշ,
Ձեզ համար ե այս Մեծ Տոնը,
Ձեզ ե գրվում և այս ձոներ...

1924 թ.

ՀԱՅՈՒՄ Ե ԶԱՆԳԸ

Հնչում ե արդեն զանգը դպրոցի,
Աշխատանքային մեր նոր դպրոցի,
Խմբվում են այնտեղ աղջիկ ու տղա՝
Վորպես մեղուներ զարնան ծաղկոցի:

Դպրոցի վրա արև ե ծագել,
Կարմիր շողերը փունջ-փունջ ներս ածել,
Աղջիկ ու տղա կարմիր են հագել,
Գարնան հոտավետ մի-մի վարդ դարձել:

Հնչում ե զանգը, մեղմիվ ղողանջում,
Ամենին դեպի նոր դպրոց կանչում,
Բոլորն ել ուրախ, գնում են սիրով
Մեր սիրտը լցնում կարմիր հույսերով:

Հնչում է զանգը մեր նոր դպրոցի—
Նոր-կյանքի ուսման աշխատանոցի—
Դե հապա առաջ, բախտավոր ե նա,
Ով այս դպրոցում մի տեղ ունենա:

1921 թ.

ԾՈՎԻ ՊԵՍ...

Մեր նոր այգին կյանք է առել,
Գարնան շնչով արթնացել,—
Շուրջը կարմիր զարդ է դառել,
Վրան շող ու շաղ ածել:

Ծիլ ու ծաղիկ, վարդի կոկոն,
Բաց են յեղել իրար մոտ,
Կարմիր այգու թարմ յերեկոն
Բուրում է մեզ անուշ հոտ:

Ու ծաղիկի պես, վարդի նման
Կյանքը իրենց գիրկը լի,
Կինն ու աղջիկ, ջահել տղան
Ժպտում են միշտ կենսալի:

Ազատ կյանքը հազար սազով
Խաղս է ընկել ծովի պես,
Ձիք չքացան չարիք ու սով,
Բախտդ բարուն ես կապել:

ԻՄ ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

Իմ ծաղիկները կարմիր են,
կարմիր, լալազար.
Բուրում են կարմիր մայիսի
Վարդին հավասար:

Նրանք ծնվել են արևի
Բոսոր շողերով,
Նրանք սնվել են վաղորդյան
Պաղ-պաղ ցողերով:

Մեկը մեր կյանքի աղբյուրն է
Անսպառ, անվերջ,
Մյուսը նոր-կյանքի զառ-հուրն է
Մշտավառ, անշեջ:

Են կյանք—աղբյուրը
Իր կաթն է խմցրել նրանց:
Են վառ զառ-հուրը՝
Իր գարգն է կպցրել նրանց:

Իմ ծաղիկները խնամում եմ,
Վոր պսակ հյուսեմ,
Զարդարեմ քաջ հերոսի
Ճակատը վսեմ,—

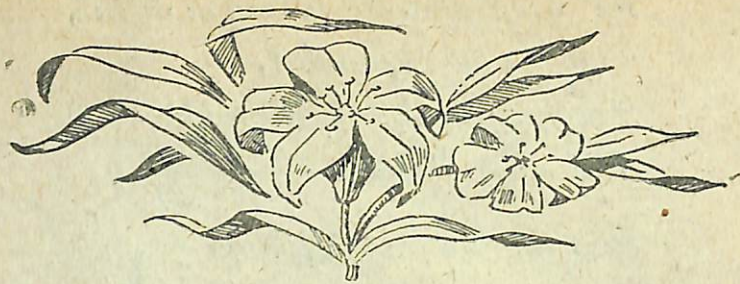
Ում կամքն է խիզախ
Ու խոսքը անվախ, անվեհեր,
Ում գործն է հզոր,
Ու անունը հավերժ անմեռ:

Իմ ծաղիկները խնամում եմ
Հենց նրա համար,
Վոր կապեմ շքեղ մայիսյան
Հաղթական կամար:

Զարդարեմ ուղին
Հզոր գալիքի,
Ուր չենք հանդիպի մենք
Ցավ ու կարիքի:

1926 թ.

ՇՈՒՇԱՆՆԵՐ

Շուշաններս այս առավոտ շուտ արթնացան,
Առավոտվա կարմիր լուսով զվարթացան,
Շատի կրծքին են վաղորդյան ցողն եր սառել,
Լալ ու ալմաստ, կարմիր մարջան ուլունք
շարեր,—

Շատի վզով արշալույսի ցողն եր փարել՝
Ալ ու ալվան, ապարանջան-փողկապ դառել:

Շուշաններս եսպես պճնված, եսպես շքեղ,
Կանգնել եյին ծաղկանոցիս մարգի մեջտեղ,
Գլխիկները բռնել եյին դեպի վերև,
Ու լուռ ձայնով յերգում եյին կարմիր արև.—
Նրանց մարգը թեև փոքր եր, բայց և ծաղկոտ
Նրանց յերգը թեև անձայն, բայց
ծիծաղկոտ:

Շուշաններիս վեր նայվածքում կյանք եր
ցոլում,

Անթիվ, անվերջ նոր շուշաններ շուրջը
ծրլում,—
Շուշաններիս կարմիր յերգում կյանք եր
բուրում,
Ծիլ ու ծաղիկ կարմիր կյանքով
հրապուրում...

1926 թ.

ՊԱՊԱՐ

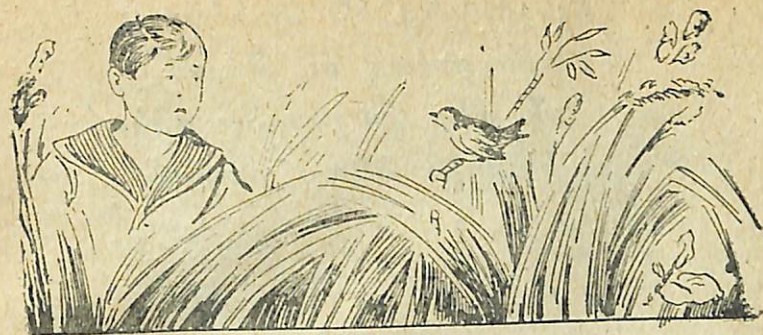
Պապան, պապան, սիրուն ջան,
Ձենիդ մատաղ, կըչ-կըչան,
Պապար արան, զորանաս,
Լացն ու կոծը մոռանաս:

Յերկու թխլիկ թաթերով
Ծածափ արան, համ պապար,
Ես քու թրմփլիկ տոտերով
Համ թըրվըռան, համ ծածառ:

Պապան արան, զորանաս,
Լացն ու կոծը մոռանաս,
Ուրախ որով մեծանաս,
Կարմիր արև ունենաս:

Պապան, պապան, այ բալա,
Պապար արան, բըլբըլան,
Տված կաթս քեզ հալալ,
Ջան, իմ ազիզ զո՛ւ լալա:

1911 թ.

ԾԻՏԻԿՆ ՈՒ ՍՈՒՐԻԿԸ

Սուրիկ.—

Պատիկ-մատիկ, այ ծիտիկ,
Քանի թռչես ծառից-ծառ,
Գոնե մի տեղ քիչ տիտիկ,
Հոգնած թևիդ հանգիստ ան:

Ծիտիկ.—

Ճը՛ղղ-վը՛ստ, ճը՛ղղ-վը՛ստ, ծի՛վ-ծի՛վ-ծի՛վ,
Յես հոգնելու սովոր չեմ,
Կուղեմ լինել մեծ արծիվ,
Վոր ավելի շատ թռչեմ:

Սուրիկ.—

Կորի, պատիկ մեծամիտ,
Արծիվ լինել ցանկացար,
Վոր անպաշտպան ընկերիդ՝
Իսկույն անես կըտցահար:

Եւ չերգեց են ծիտիկը,
 Թեին տվաւ ու թռաւ,
 Իսկ մեր խելոք Սուրիկը
 Ծիտիկին ձեռք չտվաւ:

Ո Ի Լ Ի Կ

Չալ ու չալտիկ մի ուլիկ,
 Համ պստիկ ես, համ չստիկ,
 Պողեր ունես սլուլիկ՝
 Համ գեղեցիկ, համ կարճիկ:

Ականջներդ խլլըշկան,
 Աչիկներդ պսպրդան,
 Մըկ-մըկոցըդ կըմ-կըման՝
 Մորդ լեզվին ե նման:

Բոժոժներով զարդարուն
 Վըզնոց կառնեմ քեզ համար,
 Յերբ վազվզես դաշտերում՝
 Կըզընգ-զընգա անդադար:

Չալ ու չալտիկ իմ ուլիկ,
Անգին ընկե՛ր, սիրունիկ,
Արի գնանք մեր պարտեզ,
Մինչև մերդ հասնի քեզ:

1910 թ.

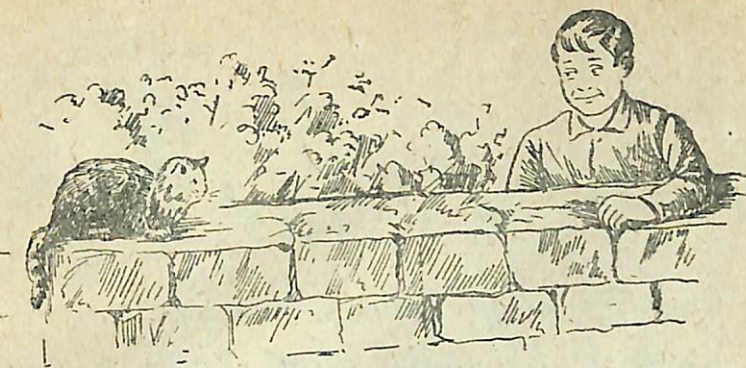

Կ Ա Տ Ո Ւ

Յես կատու յեմ խիստ մլավան,
—Մեմվ, մեմվ, մեմվ...
Նազ ու տուզով, ինքնահավան,
—Պան, պան, պան...
Հեռու-մոտիկ ցատկել գիտեմ՝
—Հոպ, հոպ, հոպ...
Սուտիկ-մուտիկ սատկել գիտեմ՝
—Վանյ, վանյ, վանյ...
Չար մկներին խաբել գիտեմ՝
—Ո՛հ, ո՛հ, ո՛հ...
Յերբ ճանկս ընկնեն՝ լափել գիտեմ,
—Ի՛ֆ, ի՛ֆ, ի՛ֆ...
Ել ծախ ճուտ ու հավի ձագ,
Ել թագա ձուկ, յուղ ու կարագ,
Ել պանիր-հաց, մսի կտոր
Չեմ հարցնում՝ միշտ, ամեն որ՝
Գողանում եմ ու հայդե, պո՛ւկ,
Կտրի ծերին ուտում ծածուկ:

Մեկ եւ հենց յետ երկատուն եմ,
Վոր յերբ հանկարծ նկատում եմ
Թե ինձ տեսավ մի չար պառավ,
Ու մահակը իր ձեռքն առավ,
Իսկույն ենպես

Ծրկում յեմ ես,
Փախչում-գնում
Մի քունջ մտնում,
Վոր սատանան՝ թեկուզ սատկի,
Ինձ գրտնել չի համարձակի:

ԻՄ ՓԻՍԻԿԸ

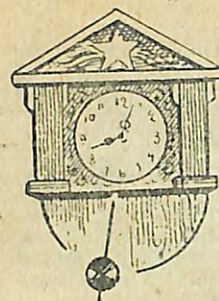
Փխիկ ջան, դու մուկ կուտես,
Ախորժակըդ ինչպէս ե,
Ձընի՞ շունը գգեց քեզ,
Ենդուր քե՞ֆդ եւ փիս ե.
—Միան՝, միան՝...

Վայ-վայ, ափսոս իմ կատու,
Ձենդ եւ ե կըտրվել,
Եդ ի՞նչ որի ընկար դու,
Շունը բռնկըդ ե բռնել.
—Միան՝, միան՝...

—Վո՛չ թե շունը, բարեկամ,
Մոտ մի շաբաթ ե անցել,
Սոված փորով ընկած կամ
Ու մկան համ չեմ տեսել.
Միան՝, միան՝...

ՊՍՏԻԿ ՏՂԱՆ

Կարմիր բալը կանաչ ծառից
 Կախ եր ընկել ղեպի ցած,
 Պատիկ տղան կողքի բարից
 Կուռն եր մեկնել հիացած:
 —Յես են կարմիր բալն եմ ուզում,
 Այ, են բալը վարդազույն,—
 Ծառն եր լինում, հետն ել խոսում,
 —Տես, կքաղեմ յես իսկույն:
 Ու մինչ տղան կուռը մեկնած՝
 Բալ եր ուզում, վոր քաղի,
 Մի սիրուն ծիտ՝ ճյուղին նստած՝
 Տեր եր դարձել վողջ ծառի:
 Մեկ մի անուշ բալ եր կտցում,
 Մեկ ցատկոտում ճյուղից-ճյուղ,
 Մեկ ծլվլում, տեղից շրջում,
 Տալ եր ասում աներկյուղ:
 Կարմիր բալը կանաչ ծառից
 Հն ժպտում եր տղային,
 Պատիկ տղան կողքի բարից
 Հն նայում եր բալերին:

Ժամացույց

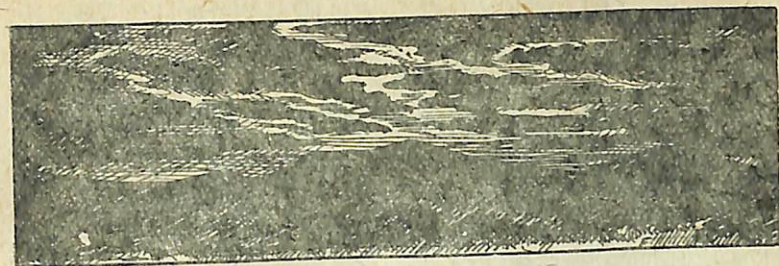
Թիկ-թակ,
 Թիկ-թակ,
 Ճոճանակ,
 Քնա, արի
 Շարունակ,
 Շարունակ...
 Քնա, արի
 Անդադար,
 Ամեն բոպե
 Ամեն ժամ
 Սլաքներդ
 Առաջ տար:

Հենց վոր անցնես
 Մի նոր ժամ՝
 Ամուր-ամուր
 Մուրճիդ տուր,
 —Ձը՛ը՛ը՛նգ...
 —Հոպ-պոպ...
 —Ձը՛ը՛ը՛նգ...
 —Հոպ-պոպ...
 Թիկ-թակ,
 Ճոճանակ,
 Թիկ-թակ,
 Շարունակ...

Ջ Ն Ծ Ա Ղ Ի Կ

Սառը ձյունի	Ջյուն ու ծաղիկ...
Սառը գրկում	Այ բեզ զարմանք,
Մի ծաղիկ է	Ջյուն ու ծաղիկ
Ծլում-ծաղկում:	Ունեն մի կյանք:
Թերը քնքուշ,	Դա ձմեռվան
Թերը սիպտակ,	Մի ծաղիկ է,
Աչիկները	Ջյունից ծնված
Բաց կապուտակ:	Չնծաղիկ է:

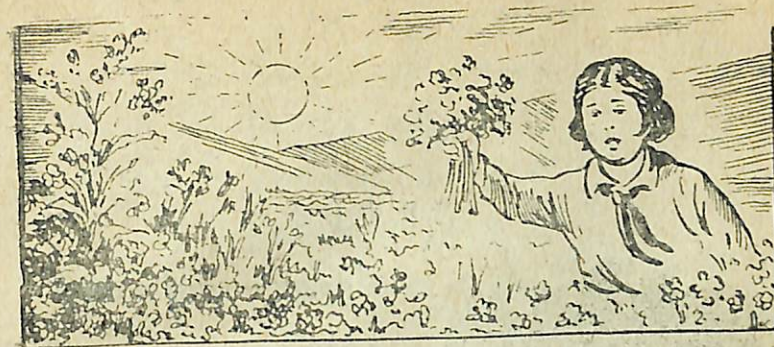
ՋԱՆ, ԱՅ ԼՈՒՍԻՆ

Լուսինն ելավ են սարից,
Սարի բարձր կատարից,
Շեկլիկ-մեկլիկ յերեսով՝
Փռեց գետնին լուսի ծով.—
— Զան, այ լուսին,
Զան քո լուսին,
Զան քո կըլոր
Շեկ յերեսին...

Խավարն իսկույն չբացավ,
Ու ել գետնին չըկացավ,
Լուսնի լուսից հալածված՝
Խոր ձորերի մեջ մնաց.
— Զան, այ լուսին,
Շեկլիկ լուսին,
Զան քո արծաթ
Կամար ուսին...

Բայց ամպերը մուլեզին՝
 Նախանձեցին լուսնեկին,
 Յելան յերկինք կապուտակ՝
 Լուսնին առան իրենց տակ.
 Զան, այ լուսին
 Սավար լուսին,
 Զան, կըսպասենք
 Մենք քո լուսին...

1911 թ.

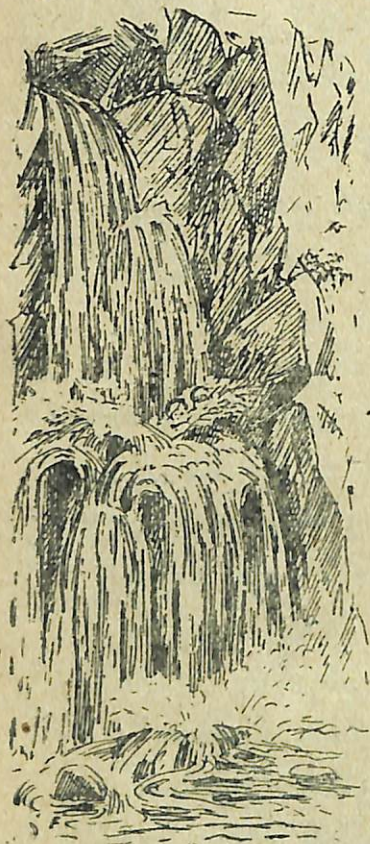
ՅԵՐԳ ԴԱՐՆԱՆ

Սիրուն գարնան, դե շուտ արի,
 Քեզ ենք սպասում մի տարի,
 Ձյուն-ձմեռվա ես ցրտերը՝
 Մաշեցին մեր սրտերը:
 Արդեն վաղուց քեզ են կարոտ
 Դաշտը, այգին ու արոտ,
 Անտառները և սար ու ձոր
 Քեզ են սպասում որեցոր:
 Յերբոր դու գաս, հետդ բերես
 Կարմիր արև ժրպտերես,
 Առատ անձրև ինչքան կարաս՝
 Մեր ցանքսերին շատ կըտաս:
 Արի գարուն, դեհ շուտ արի,
 Արի լիքը ու բարի,
 Ձյուն-ձմեռվա ես ցրտերը՝
 Հալեցին մեր սրտերը:

1910թ.

957344

80216759

Ջ Ր Վ Ե Ժ

Քըշքըշալով սարի
լանջից
Յած ե իջնում
Գետը բարակ,
Յած ե իջնում, ձորի
միջից
Դուրս ե փախչում
Արագ-արագ:
Դուրս ե փախչում
ձորի միջից...
Առաջ վազում
Վոլոր-մոլոր,—
Են ահավոր ձոր ու
կիրճից
Գալիս հասնում
Անդնդին խոր..

Եղ անդունդից մի վիթխարի,
Լեռ ապառաժ մի մեծ քարի
Գլխից հանկարծ ընկնում ե ցած,
Ընկնում ե ցած՝

Գահավիժվում...
Ջուրը վիժվում,
Ջուրը գժվում,
Գոռում, գուշում
Ու հառաչում,—
—Ջըրըր — վե՛շշ,
Ջը՛րըր — վե՛շշ...
—Ջը՛րըր — վե՛շշ,
Ջը՛րըր — վեժժ...

*
* *
*

Մանուկն ասավ.—
 —Գիտեմ, գիտեմ,
 Շատ լավ գիտեմ,
 Գարունն յեկավ ծաղկաբեր.
 Գարնան գալուն
 Ամեն թռչուն
 Ըսպասում է անհամբեր...
 Թռչնակն ասավ.—
 Գարունն յեկավ,
 Կանաչ հազան
 Հանդ ու արոտ, ծառ ու ճյուղ.
 Այսուհետև
 Թռչենք թեթև,
 Ճախրենք խմբով աներկյուղ...
 Ծաղիկն ասավ.—
 Գարունն յեկավ,
 Խմբով յեկան՝
 Մանուկները կենսուրախ.
 Ծաղկափթիթ
 Դաշտի միջին
 Միշտ կհնչի յերգ ու տաղ...

ԱՄՐԱՆ ՈՐԵՐԻՆ

Ամառը յեկավ
 Նուրբ թավիշ հագած,
 Հանդ, արտ ու արոտ,
 Վոսկի ու զմրուխտ:
 Յողուն է տվել
 Յորենը արտում,
 Յողուն է տվել
 Ու հասկ է բռնել.
 Յելել է քամին
 Ու մենամարտում,
 Հասկը արմատով
 Ուզում է հանել.
 Հասկերը խմբով
 Քամուց չեն վախում,
 Գնում են գալիս
 Մեջք մեջքի տված
 Ու շարքով ամուր
 Իրար ուժ տալիս,

Խշխշում անուշ
 Ու յերգ են ասում.
 Կարծես թե ծով ե
 Յելել ե հոսում,
 Մեր բերքի ծովն ե
 Ծափում ու ծփում:
 Լեզու յեն կտրել
 Սար ու ձոր ենտեղ,
 Լեզու յեն կտրել
 Պատասխան տալի.
 Կանչողի ձայնից
 Ավելի ուժեղ՝
 Են պատասխանն ե
 Դեպի մեզ գալի:
 Արձագանքում են
 Հանդ ու անդաստան,
 Իսկույն յետ տալիս
 Խոսքիդ պատասխան:
 Այ քեզ հրաշալիք.
 Այդ պատասխանում
 Դարձյալ լսում ես
 Մի ծանոթ անուն:
 Պիոներներն են—
 Ճամբար են յեկել,

Ու սարի դռին
 Վրաններ խփել:
 Այժմ զիլ յերգում,
 Խաղում են, կանչում
 Նուրբ թավիշ հագած
 Բնության զրկում:

1923 թ.

ԾԻՐԱՆԻ ՇԵՐԵՓԸ

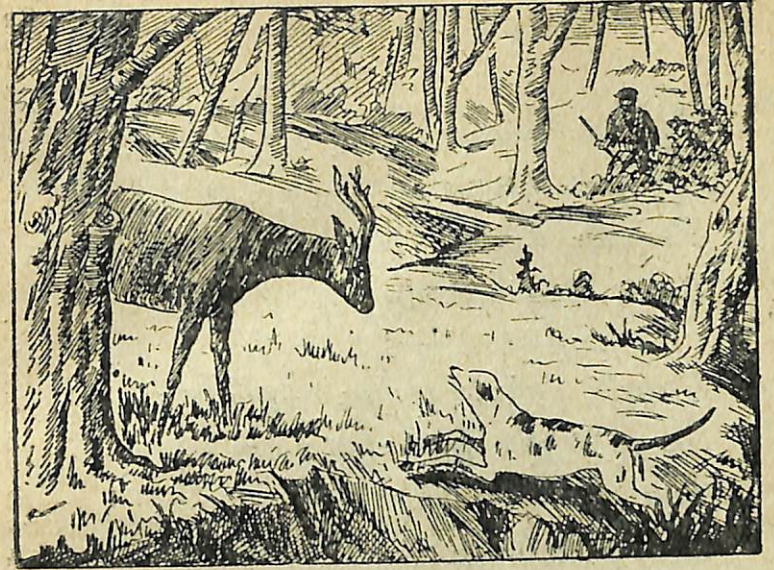
Մեր տանը մի շերեփ կար,
Մինչև միսը յեփ կգար,
Տաք պղնձին յեղած թառ,
Մեկին չեր տա մի պատառ:
— Ախ մեր շերեփ ծիրանի,
Աջ ձեռքն եյիր մեր նանի...

Բերանը լայն ու կոկլիկ,
Փայ եր տալիս գոքը լիք,
Կոթը կեռտիկ ու յերկար,
Բանեցնելու շատ հարմար:
— Ախ մեր շերեփ ծիրանի,
Առանց քեզ նանն ի՞նչ անի:

Եսոր, քանդվի ես որը,
Ձեռքից գնաց բոլորը,—
Տաք ջրի ել կարոտ ենք,
Վոր աղ անենք և ուտենք:—
— Ախ մեր շերեփ ծիրանի,
Քեզնով նանը ի՞նչ անի...

1914 թ.

ԼԵԳԵՆԴՆԵՐ

Պ Ա Խ Ր Ա Խ Ո Տ

Լեզենդ

1.

Հին ժամանակ,
Թե սուտ, թե՛ դորթ,—
Ապրում եր մի հայտնի վորսորդ.
Ինքը ուժեղ,
Գնդակն անշեղ...
Շներ
Ուներ
Բարակ-բարակ,—
Առկուր,

Հասկուլ,
Պեծ-պեծ կրակ:

Մի որ առավ
Հրացան գնդակ,
Անտառ մտավ
Շատ համարձակ:

Շներն ընկան թփուտ-բացատ,
Ու շրջեցին իրարից դատ
Վոր վորս գտնեն՝
Տերից հանեն,
Քշեն՝ տիրոջ
Առաջն անեն:
Իսկ վորսորդը դարան մտած,
Ուշի-ուշով աչքը չռած,
Ըսպասում եր յերբ վորսը գա՝
Իր մահացու գնդակով տա:

2.

Մեկ ել հանկարծ լսեց մի ձայն, —
Նա ճանաչեց, վոր շունն է այն, —
Վազեց առաջ, վոր իմանա՝
Ինչո՞ւ ենպես հաջում ե նա...
Հեռվից դիտեց
Ու նկատեց,

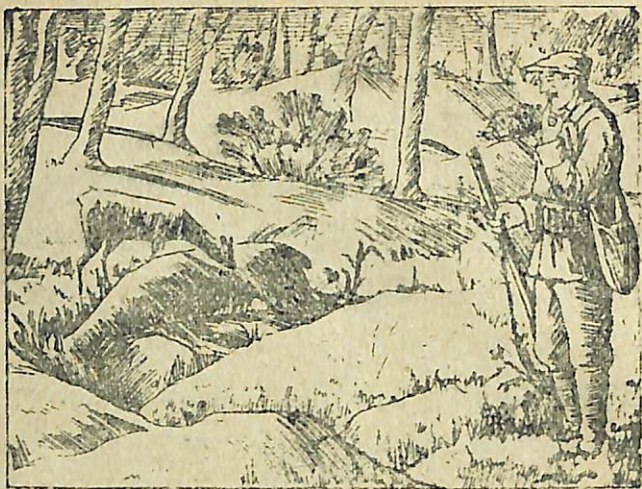
Վոր Առկուլը խիստ կատաղած,
Մի պախրակով առաջն արած,
Հա թռչում է,
Հա հաջում է,

Պախրակովն ել մոնչում է...
Ու զարմացավ թե՛ ախր են
Արագավազ վայրի պախրեն,
Ի՞նչ է կանգնել ու բառաչում,
Ախր ինչո՞ւ նա չի փախչում...

3.

Հասկուլ շունը յեկավ-հասավ,
Հենց՝ վոր պախրին կանգնած տեսավ
Վրա ընկավ, ուղեց բռնել,
Բայց թե շանը՝ պախրեն մին ել,
Վոր չտվեց պոզով հարու,
Շանը առավ գցեց հեռու,
Հասկուլն ընկավ սարից ներքև,
Փշրեց գլուխ, թրկունք ու թև:

Վորսորդն իսկույն նշան բռնեց,
Հրացանից նա արձակեց,
Խփեց-փշրեց պախրի պոզը,
Պախրեն առա թեքեց վիզը...
Յերկրորդ անգամ նա արձակեց,
Տվեց պախրի կուրծքը ծակեց,

Ընկալ պախրեն մոնչալով,
Սրտի խորքից հառաչելով,—
Տեղն ու տեղը մնաց ընկած՝
Աչքերն անլուս վերև տնկած...

Վորսորդն ուրախ վազեց-գնաց,
Տեսավ պախրին՝ ապշած մնաց.—
Պախրան ընկած արյան միջին
Փչում եր իր շունչը վերջին:
Մի նորածին
Հորթուկ ծծին՝
Կաթն եր ուտում
Ու հոտոտում...
Կաթն եր ուտում արնաշաղախ,

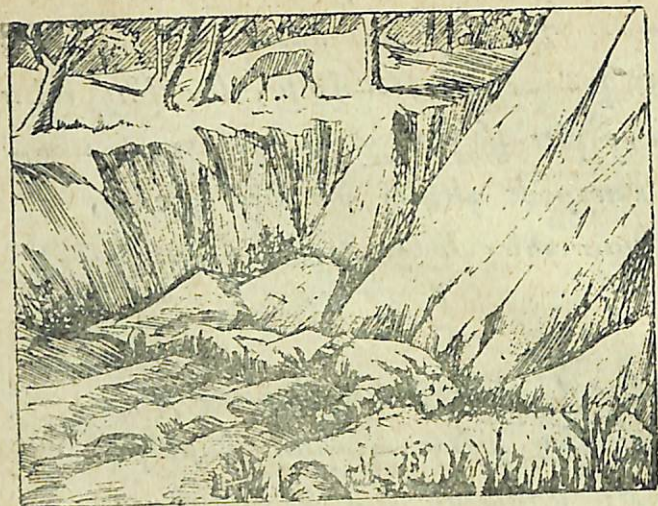
Կուրծքը ծծում արնաթաթախ:

Վորսորդն ասավ.—

Ախ-վախ, ախ-վախ, ես ինչ տեսա,
Այ թե ինչու չեր փախչում սա...
Մայր ե յեղել ծծկեր հորթի,
Պատահել ե շուն ու մարդի...

Ասավ-չասավ ես վորսորդը,
Վազեց բռնի պախրի հորթը...
Հորթը փախավ ծառի տակից
Ու ազատվեց նրա ձեռքից:
Բայց վորսորդը վազքի թափից
Ներքև ընկավ լեռ քարափից.
Սա ել գնաց իր շան մոտը,
Զարդեց, փշրեց ձեռն ու վոտը:
Առկուլ շունը մենակ մնաց,
Անտառն ընկավ, կորավ, գնաց:

Հորթը մնաց անծիծ, անկաթ.
Զար վորսորդից հիմ տար գանգատ,
Բա ի՞նչ աներ,
Ինչո՞վ ապրեր,
Մնացել եր
Անհեր, անմեր...

Ու փոտի տակ տված անտառ
Բառաչում եր լեղապատառ,
 Բառաչում եր,
 Հառաչում եր,
Յերեխի պես լալիս-լալիս,
Մոր գլխովը պտույտ գալիս...

Ես հորթիկին,
 Խեղճ փորբուկին
Վորդեզրեց վայրի մերին
Ու մայր դառավ ես անմերին.
 Կաթի տեղակ խոտ բուսցրեց,
 Պախրահորթին ուտեցրեց.

Խոտը մետաքս, խոտը քնքուշ,
Պախրահորթը կերավ մուշ-մուշ,
 Ենքան կերավ անուշ խոտը,
 Վոր մեծացավ պախրահորթը...
 Են որվանից անտառներում
Բուսնում ե մի կանաչ խոտ,
Պախրաները շատ են սիրում,
 Նա կոչվում ե Պախրախոտ:

1926 թ.

Մ Ա Յ Ի Ս

Լեզբենդ

— ԱՍԵԼՈՒԿ

ԳյճԼԼ-գյճԼԼ, գյուլիստան,
Գյուլը քաղեն, թող ինձ տան,
Կառնեմ, կանեմ կրծքիս զարդ
Ու կանվանեմ կարմիր վարդ:

Կարմիր վարդը մայիսի՝
Անուշ բալիս կըսազի,
Նա ինքն է մի նոր մայիս,
Սիրտը կարմիր ատլասի:

I

Մի պառավ նան
Նորեկ գարնան
Ասավ իրան
Պատիկ թողան.

— Մարտո, Մարտո, եհէյ Մարտին,
Այ ինչ ասեմ քեզ պես մարդին,—
Տես ինչպես ե խոտը աճել,
Դաշտն ու ձորը կանաչել:

Իսկ դու տանը պինդ նստած,
Ծեծում ես մեր յերեխանց:
Ճիպտող ան, մի վախի,
Դուռը բաց մեր փարախի,—
Գնաց-կորավ ձմեռը...

Մեր գառներն ու ուլերը
Սոված մեռան անոթի,
Քշիր դաշտը արոտի...

II

Մարտինն ասավ՝ թե շատ լավ,
Խաղը թողեց ու յելավ,
Ջեռքն առավ մեծ չոմբախը,
Գնաց-բացեց փարախը.—

Բացեց—կանչեց.—
— Կոռո.. ոհե, հե...

Գառը քշեց.

— Դե, հա դե...

— Հացիկ,

Պեծիկ,

ՔճԼԶ, հա քճԼԶ...

— Պատիկ

Եծիկ,

Տես, ըզգուշ...

— Ամլիկ

Գառնիկ,

Բիժ—բիժ—բիժ...
—Ուլիկ,
Բուլիկ,
Գիժ ես, գիժ...

Ու եսպես,
Մոսնի պես
Քշեց տարավ
Կեսորին՝
Արոտն արավ
Բոլորին...

III

Ազնտ, արձանի ու մեծ դաշտ,
Գառն ու ուլն ել միշտ անհաշտ.—
Թռան-իջան՝
Ծնւլ, հան ծնւլ,
Ու շաղ անցան
Գառն ու ուլ...
Սա դես գնաց,
Նա դեն գնաց,
Մենակ մնաց
Խեղճ գառնարած:
Ու գառնարած խեղճ Մարտին
Չոռ տվեց իր մեծ փայտին,
Դես-դեն ընկավ վազեվազ,
Իրար գցեց հազիվ-հազ.

Ու պտտեց անդադար,
Վոր չկորչեն ուլ ու գառ:

IV

Ոխանյ, ոխանյ, ինչ լավ եր,
Գարնան կանչ ու հրավեր,—
Հյուր են յեկել ծիլ ու խոտ,
Գառն ու ուլն ել նրանց մոտ...
Յեկել ե և վառ արե...
Ու տալիս ե ջերմ բարե,
—Բարե՛,
Շատ բարե
Մեր սար ու ձորին,
Յեւ շուրջ բոլորին...
—Բարե՛,
Շատ բարե
Բողբոջ ծիլերին,
Կարճ-պոչ ուլերին,
Ամլիկ գառնիկին,
Նանի թոռնիկին...
—Բարե՛,
Շատ բարե
Ծիտ ու ճնճղուկին,
Մըջյուն-մժղուկին,
Մեղուն ես ուր ե,
Չորս կողմը լուռ ե,—

Ի՞նչ ե ուշացել,
Դեռ չի վեր կացել...
— Յե՛վ բարե՛,
Բարե՛
Աղբյուր-առվակին,
Բարակ վտակին,
Արագ գետակին,
Բարե բոլորին
Գարնան ես ուրին...

V

Մեկ ել հանկարծ ամպոտեց,
Ամպը շողին զեն բռնեց,
Արե՛վին սև քող պատեց.
Ինքը չոքեց մեծ սարին՝
Խավարն իջավ աշխարհին, —
Զորս կողմը թունդ սևակնեց.
Գոռաց, գոռաց, փայլակնեց...
Վոր՞նա, կայծակ,
Շանթ ու կրակ,
Տեղաց գունդ-գունդ
Անգուլթ կարկուտ,
Վերջն ել հեղեղ,
Քամի ուժեղ...
Ու ջուրն եկավ
Զորս կողմից,

Քչեց տարավ

Ամեն ինչ...

Գառն ու ուշն ել ցիրուցան՝
Սար ու ձորով շող անցան...
Խեղճ իմ, խեղճ իմ, խեղճ Մարտին,
Վայ քու ուրին, քու դարդին, —
Դու մի պստիկ գառնարած,
Քարերի տակ տապ արած,
Վոնց պահեյիր են ուրին
Ուլերին ու գառներին:

VI

Յերբ ամեն ինչ հանդարտեց,
Մարտոն ասես նոր զարթեց,
Վոչ ուլը կար,
Վոչ ել՝ գառ...
Լաց ու կոծով,
Ճիչ-գոռոցով
Դես-դեն ընկավ,
Դատարկ յեկավ. —
Արցունքն աչքին դառնաղի՝
Յեկավ-գնաց իրենց տուն,
Պառափն յեկավ կատաղի՝
Մի լավ ծեծեց խեղճ Մարտուն:
Ծեծեց,
Ասեց.

—Այ անպիտան, փուշ կենդանի,
 Քեզ պես տղին գրողը տանի,
 Ի՞նչ ես յեկել քունջը մաեւ,
 Տան պուճախում ի՞նչ ես գտել:
 Ռ՛ւր կորցրիր գառն ու ուլը,
 Դար ու դատարկ թողիր դուռս.
 Գնա շուտով ման յեկ դաշտեր,
 Գառն ու ուլս հավաքիր բեր,
 Ել ինձանում ենքան չկա,—
 Վեր կաց կորի, դատարկ չգաս:

VII

Մարտինն ահեղ սարերն ընկաւ,
 Դարերն ընկաւ, ել յետ չեկաւ...
 Մի որ տխուր-տրտում եր,
 Մի որ ուրախ ժպտում եր:
 —Մարտո՛, ա՛յ Մարտ,
 Են քամին ե փչում-կանչում:
 —Մարտո, ա՛յ Մարտ,
 Են ջրերն են, տես, կարկաչում:
 —Մարտո, ա՛յ Մարտ,
 Են ամպերն են գոռում, գոչում:
 —Մարտո, ա՛յ Մարտ,
 Են փայլակն ե փայլում-հանգչում:
 Մարտոն լալիս՝
 Են անձրեն ե շրժ-շրժ գալիս.

Մարտոն ժպտում՝
 Են արեն ե շող ե տալիս:
 Ու Մարտոյի անունով՝
 Եղ ամիսը կոչվեց Մարտ:

VIII

Իրեն պատիկ յեղբոր սիրուն
 Միջնակ յեղբայրն յելավ իսկույն,
 Գնաց շրժի սարեր ու ձոր՝
 Գտնի-բերի իրեն յեղբոր:
 —Ապրեն, ապրեն,
 Դու շատ ապրես,—
 Ասավ նանը սրտակեզ.
 —Գնա, գուցե գտնես-բերես
 Մեր Մարտոյին սևերես:
 Ապրեսն եկավ ժպտուն,
 Արթուն,
 Ապրիլ ամսվա պես կայտառ,
 Ապրեսն եկավ ծիծղուն,
 Ցայտուն,
 Կյանք եր բուրում անդադար:
 Մա ել յերկար ընկավ դես-դեն,
 Բայց չըգտավ Մարտոյին,
 Ինքն ել կորած յեղբոր դարդից
 Ել յետ չեկավ բնավին:
 Այդ ամիսն ել Ապրիլ կոչվեց՝

Ապրես յեղբոր անունով,
Յերսուն որը անցավ-շրջեց,
Մարտի նման տաք ու հով:

IX

Յերկու յեղբոր քույր Մային,
Աչքը գցած ճամփային,
Ըսպասում եր մեծ հույսով,
Թե յէրբ կըզան յերկուսով:
Բայց՝ չեկան:—

Յերբ չեկան՝
Ինքն ել գնաց փնտռելու,
Յեղբայրներին գտնելու...
Քնքուշիկ,
Մի աղջիկ...

Յերգ ու տաղով
Պար ու խաղով,
Հազար ծաղկի հազար հոտով,
Թավ ատլասի կանաչ խոտով՝
Հենց վոր մտավ ասպարեզ՝
Բացվեց շքեղ մի հանդես:—
—Ո՛ւր են աղիզ յեղբայրներս,
Հարցմունք արավ ամենքին:
Հազար կողմից միասին,
Ձեն-ձուն տվին ու ասին.

—Մայի՛ր...

—Մայի՛ր...

—Սը՛... Մայի՛ր... ս՛,

Մենք գիտենք,

Մենք կասենք,

Մեզ մոտ յեկ,

Մենք ասենք...

—Մայի՛ր...

—Մայի՛ր...

—Սը՛... Մայի՛ր...ս՛,

Կարմիր վարդը Մայիսի

Հենց քեզ վրա կըսաղի.

Դու ինքդ մի նոր Մայիս՝

Սիրտդ կարմիր ատլասի:

X

Ահա յերրորդ ես ամիսն ել՝

Մայիս կոչվեց են որից,

Մայնի նման ես ամիսն ել

Գեղեցիկ եր բոլորից:—

Նա վաղորդյան մարջան ցող եր,

Վոր խմվում եր արևից,

Միջորեյի ալվան շող եր,

Վոր փայլում եր վերևից:

Ինքը փրփուր կյանք եր առել,

Գարնան շնչով արթնացել,—
Վողջ աշխարհին զարդ եր դառել՝
Վրան շող ու շաղ ածել:

Ծիլ ու ծաղիկ, վարդ ու կոկոն՝
Հավաքել եր իրեն մոտ,
Ցերեկն անուշ, գով յերեկոն՝
Հա բուրում եր ծաղկի հոտ:
Ու ծաղկի պես, վարդի նման
Բուրմունքն իրեն գիրկը լի,
Մի գեփյուռ եր յերեկոյան,
Վոր շնչում եր կենսալի:

—Մայի...
—Մայի...
—Սը... Մայի...ս՝,
—Գյուլ ես, դու գյուլ-գյուլիստան,
Վարդագյուլ ես՝ բուրաստան,
Վարդագյուլը Մայիսն ե—
Մայիսի անվան ամիսն ե:
—Մայի..
—Մայի...
—Սը... Մայի...ս՝...:

1925 թ.

ԶԵՎ, ԶԵՎ ԾՏԵՐԸ
Լեգենդ

«Ազատ ծեփ, ազատ արեփ»
Ժողովրդ. ասացված

I

Զյուն-ձմեռն եր...
Մաստիկ ցուրտ եր,
Մառնամանիք,—
Մարդ կը մեռներ՝
Անտուն-անտեր,
Առանց տանիք:
Զյունը վորպես ձմրան վերմակ
Տարածվել եր լույսից ճերմակ—
Գեղ ու ավան,
Անդ-անդաստան՝
Ծածկվել էյին
Վերմակի տակ:
Քամին հանկարծ ուժգին փչում՝
Վերմակը քիչ յետ եր շրջում,

Անտանելի
Բուք եր անում,
Թռչունների
Հոգին հանում:

II

Ա՛խ եղ քամին...
հենց եղ ժամին՝
Պատիկ-մատիկ
Յերկու ծիտիկ՝
Նստել էյին
Հաստ դոխազին...
Նրանց կողքին՝
Կաղնու ճյուղին
Վեր եր յեկել
Ազուով ազին,—
Ազուով ազին,
Քթոտ նազին:

III

Փոքրիկ Սերգին
Բահը ձեռքին
Ձյուն եր քերում,
Բակը մաքրում...
Հենց վոր տեսավ
Ծիտիկներին,

Եսպես ասավ
Են խեղճերին.—

—Ա՛յ իմ անտեր,
Պատիկ ծտեր,
Քամին զոռում՝
Փոս ե փորում,

Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ,
Ի՞նչ եք յեկել
Դռներն ընկել,
Դուք տուն չունե՞ք,
Դուք բուն չունե՞ք,
Ի՞նչ խելքով եք
Եստեղ նստել
Սառը-սառուց
Ես բոյազին:
Միթե յերբեք
Ձի խրատել
Ամրակտուց
Ազուով ազին:

IV

Պիծիկ-միծիկ,
Գունդ ու կծիկ
Ծիտիկները
Ծրվծրվացին,—
—Ծո՛վ, ծո՛վ, ծո՛վ, ծո՛վ...

Այսինքն թե՛
 — Սո՛վ, սո՛վ ե, սո՛վ...
 Մեկ ել նորից
 Յրաի գոռից
 Զբրտչբրտացին, —
 — Զո՛ւրթ, չո՛ւրթ, չո՛ւրթ, չո՛ւրթ...
 Այսինքն թե՛
 — Յո՛ւրտ, ցո՛ւրտ, ցո՛ւրտ...
 — Այո՛, այո՛, — առավ Սերգին,
 Ճիշտ եք ասում
 Դուք յերկուսով, —
 Յո՛ւրտ ե ու սո՛վ...
 Համ շատ ցուրտ ե,
 Բանը բուրդ ե.
 Համ շատ սով ե,
 Քաղցի ծով ե...
 Զուրն ել սառել՝
 Քար ե դառել,
 Գետ ու գետակ
 Սառուցի տակ
 Մնջել լռել...
 Մեղք եք, ծաեր,
 Ա՛գնիվ սրտեր,
 Յեկեք տանեմ՝
 Վանդակն անեմ,

Կուտ տամ կերեք
 Կշտացեք դուք, —
 Ձեր վանդակը
 Տանը կախեմ՝
 Մեջը թառեք՝
 Տաքացեք դուք...
 Միտքը վռսկե
 Ասած խոսք ե. —
 «Մի բաժակ ջուր՝
 Ով ուզի տուր»:
 Յես կասեմ. —
 — Մի շղարթ հաց՝
 Տուր սրտաբաց, —
 Կասեմ՝ կտամ
 Ամեն անգամ:
 Առավ Սերգին ու իր սրտում
 Անկեղծ ցավեց նրանց համար,
 Նրանց համար, վոր են ցրտում
 Դողում եյին անպատասպար...
 Ա՛խ, խեղճ ծաեր,
 Անտուն-անտեր...
 Լսեց-լսեց
 Ազոավ ազին,
 Եսպես ասեց
 Հենց եղ մասին, —

— Սերգի-մերգի,
 Եդ ի՞նչ խելքի
 Տեր ես յեղէլ,—
 Ա՛յ քեզ լամ խելք,
 Մերոնք միշտ ել
 Մի փոքր կեր
 Հա գտել են,
 Հա կըգտնեն...
 Մի բուռ կտի,
 Մի կում ջրի
 Հոգսը ի՞նչ ե,
 Մի մեծ բան չե...
 Հազար սովենք,
 Հազար մրսենք
 Մեր հարազատ
 Ապրուստն ազատ
 Ձենք թողնի մենք,
 Վոր տխրագին
 Գերի գրվենք
 Փակ վանդակին...

V

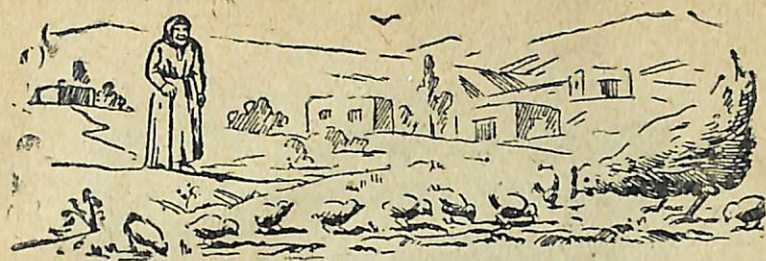
Ծիտիկները
 Վոգի առան
 Ագռավ ազի
 Ես խոսքերից:

Թիկիները
 Բացին՝ թռան
 Մեծ դոխագին
 Նստած ծերից:
 Թռան իջան
 Կաղնու ծառին,
 Ու կըչկըչան
 Բողոք արին,—
 —Ձե՛, չե՛, չե՛, չե՛,
 Այսինքն թե՛
 —Ձե՛, չե՛, չե՛, չե՛,
 Ձենք ուղում, չե՛...
 Վանդակն ի՞նչ ե...
 Մեկ ել հանկարծ ծրվծրվացին,
 Կարծես եսպես բան ասացին.
 —Ազատ-ազատ ողն ենք սիրում
 Լայն — ընդարձակ մեր դաշտերի,
 Անո՛ւշ-անո՛ւշ հոտն ենք սիրում
 Գարնան կարմիր ալ-վարդերի:
 —Ձե՛ ու չոռ ձեզ,—
 Ասավ Սերգին,—
 Ձյուն գա ձեզ պես
 Ծտի խելքին:
 Մի տես, մի տես
 Սե ագռավին,
 Բայդուշի պես

Վհնց կը կռամի...
Տուներ, միթե
Չուից լավ չե...
Ասավ Սերգին
Ու իր ձեռքի
Չնագնդին
Հայդե, շքալըրտ...
Հենց ագռամի
Ուղիղ քնթին...
Բայց լավ յեղավ,
Վոր չըկավ...
Ագռավ ազին նստած ճյուղից
Թռավ կորավ Սերգոնց գյուղից:
Իսկ ծտերը՝
Ցուրտ-ցրտերը
Հաշվի չառան,
Փրփրոտով,
Թրփրոտով,
Յեւան-թռան,
Ազատության՝
Մեծ բնության
Գիրկը դառան:
Ու են որից
Մինչև որս ել՝
Չը մոռացան

Մարդու առջև
Կըրկնել շուտ-շուտ՝
Չե՛, չե՛, չե՛, չե՛:
Այսինքն թե՛
Չե՛, չե՛, չե՛, չե՛...

ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

Թ Ո Ւ Խ Ս Ը

Յերկու խոսք

Հնուց մնացած

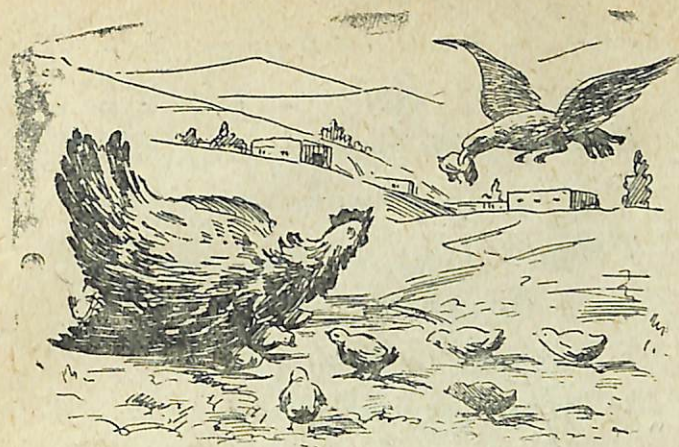
Մի խոսք կա փորձած,

Թե՛—«Գեղը կանգնի՛

Գետն կըկոտի»:

Կար չկար՝ մի չար,
Մի գող բազե կար,—
Կտուցը համ թուր,
Համ թրի պես ծուռ,
Ճանկերը կեռ-կեռ,
Ինքը արյունակեր:
Ամեն որ հանկարծ,
Վորս նկատելիս՝
Թևերն արձակած
Վրա յեր տալիս.
Վրա յեր տալիս,
Գնդակի նման
Ներքև եր գալիս
Ու ամեն անգամ

Վորս անում-տանում
 Ու անուշ անում:
 Յերբ վոր կշտանում,
 Վեր եր բարձրանում
 Ու ջինջ կամարում
 Ազատ սավառնում:
 Պառավ նանի թուխսը իսկի
 Հանգիստ չուներ նրանից.—
 Չեր իմանում վո՞նց ազատվի
 Չար թշնամու բերանից:
 Ճուտերն անգամ չըգիտեյին՝
 Թե վո՞ր կողմը վազվզեն,
 Վոր վերևից վրա չըտա
 Են արյունիկեր չար բազեն:
 Հենց վոր նրանք գնում եյին
 Աղբանոցը քըջուշի՝
 Մայրը արթուն միշտ հսկում եր՝
 Վոր վո՞չ մեկը չըկորչի...
 Մեկ ել՝ ըհ՛ը... գնդակի պես
 Ցած եր ընկնում գող բազեն,
 Մեկին ճանկում ու հայդե, պո՛ւկ...
 — Ի՞նչ կուզեյին՝ թող ասեն:
 Տանելուն պես՝ ով տեսնում եր՝
 Չեն եր տալիս դես ու դեն.—
 Թե՛ ոգնեցե՛ք, յեկավ-տարավ

Են արյունիկեր չար բազեն:
 Մի կողմից ել թուխսն եր ճչում,
 Ծրդրտում եր, կըչկըչում,
 Գնում-գալիս, թևին տալիս,
 Կըրըխկում եր ու կանչում.—
 «Վայ, ոգնեցե՛ք, ճուտս չկա,
 Բազեն զարկեց իմ ճուտին,
 Յես վո՞նց անեմ, վո՞նց պահպանեմ,
 Վոր ճուտերս նա չուտի»:
 Ամբողջ որը դադար չուներ,
 Կըկըռում եր, քըջքըջում,—
 Չեն եր տալիս, ու խղճալի
 Կըչկըչում եր ու ճչում:
 Եսպես խեղճ թուխսը
 Յերկա՛ր մտածեց,

Յերկար ոգնության
Ձեն ու ձուն ածեց.—
Նանը վոչ նրան
Ոգնության հասավ,
Վոչ ել մի բերան
Քաղցր խոսք ասավ:

Ու ճարը կտրած
Նա մի առավոտ՝
Վեր կացավ գնաց
Քաջ աքլորի մոտ:
Գնաց ամեն բան
Համ պատմեց նրան,
Համ խնդրեց, վոր գա
Իրեն ոգնության:
Աքաղաղը լսեց
Ու պատասխանեց.

—«Ծո՛ղ-ըն-ղո՛ւ...»

Այ քերացեղ թխսամեր,
Յես քեզ հետ եմ, քեզ ընկեր,
Գնա՛, բաղին ել պատմի,
Թող նա ել գա մեզ ոգնի,
Վոր յերեքով միասին՝

Մի լավ ծեծենք բաղեյին»:
Ու թուխսը հասավ,
Բաղին ել ասավ.

—Ա՛յ Շորոր մոքիր,
Խնդրեմ ինձ ոգնիր,—
Դու ել մի մեր ես,
Ձագերի տեր ես,
Բազեն անիրավ
Ճուտերս տարավ:
Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,
Գեթ մինն աղատեմ.
Են քաջ աքլորն ել
Խոստացավ ոգնել:
—«Հա՛, դա՛, դա՛...
Լավ, լավ, լավ...
(Բաղն եսպես ասավ).
—Հավիկ-մարիկ ջան,
Քանի շատ լինենք՝
Շուտ կըհաղթենք մենք
Են չար բաղեյին,
Են գող բաղեյին...
Շուտ արա՛, գնա՛,
Սաղին ել ասա՛»:
Ու թուխսը հասավ,
Սաղին ել ասավ.
—Ա՛յ ճերմակ հոքիր
Խնդրեմ ինձ ոգնիր.
Դու ել մի մեր ես,

Ձագերի տեր ես,
Բագեն անիրավ՝
Ճուտերս տարավ:
Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,
Գեթ մինն ազատեմ.

Սուլթան աքլորը, Շորոր մոքիրը մեզ
հետ կըլինեն:

—«Աճ, զճ, զճ...»

Լավ, լավ, լավ,—

(Սագն եսպես ասավ).

—Հավիկ-մարիկ ջան,

Քանի շատ լինենք՝

Շուտ կըհաղթենք մենք

Են չար բազեյին,

Են գող բազեյին.

Դե գնա, ասա

Մեր հնդուհավին,

Ասա, նա ել գա,

Հասնի մեր կովին»:

Ու թուխսը հասավ

Հնդուհավի մոտ,

Նըրան ել ասավ

Իր խոսքը վշտոտ,—

—Այ հնդու խնամի,
Խնդրեմ ինձ ոգնի.—

Դու ել մի մեր ես,

Ձագերի տեր ես,

Բագեն անիրավ՝

Ճուտերս տարավ.

Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,

Գեթ մինն ազատեմ.

Են քաջ աքլորը, Շորոր մոքիրը, Ճերմակ
հոքիրը մեզ հետ կըլինեն:

—«Վախ, վախ, վախ,

Լավ, լավ, լավ,—

Հնդուհավն ասավ.

—Հավիկ-մարիկ ջան,

Քանի շատ լինենք՝

Շուտ կըհաղթենք մենք

Են չար բազեյին,

Են գող բազեյին.

Շուտ արա, գնա, .

Մեր շանն ել ասա»:

Թուխսը հասավ,

Շանն ել ասավ.

—Վոսկի հարևան,

Յեկ ինձ ոգնության,

Դու ել մի մեր ես,

Ձագերի տեր ես,
Բագեն անիրավ՝
Ճուտերս տարավ:
Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,
Գեթ մինն ազատեմ.

Սուլթան աքլորը, Շորոր մոքիրը մեզ
հետ կըլինեն:

—«ՂճԼ, ղճԼ, ղճԼ...

Լավ, լավ, լավ,—

(Սագն եսպես ասավ).

—Հավիկ-մարիկ ջան,

Քանի շատ լինենք՝

Շուտ կըհաղթենք մենք

Են չար բազեյին,

Են գող բազեյին.

Դե գնա, ասա

Մեր հնդուհավին,

Ասա, նա ել գա,

Հասնի մեր կովին»:

Ու թուխսը հասավ

Հնդուհավի մոտ,

Նրբան ել ասավ

Իր խոսքը վշտոտ.—

—Այ Հնդու խնամի,
Խնդրեմ ինձ ոգնի.—

Դու ել մի մեր ես,

Ձագերի տեր ես,

Բագեն անիրավ՝

Ճուտերս տարավ.

Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,

Գեթ մինն ազատեմ.

Են քաջ աքլորը, Շորոր մոքիրը, Ճերմակ
հոքիրը մեզ հետ կըլինեն:

—«Վախ, վախ, վախ,

Լավ, լավ, լավ,—

Հնդուհավն ասավ.

—Հավիկ-մարիկ ջան,

Քանի շատ լինենք՝

Շուտ կըհաղթենք մենք

Են չար բազեյին,

Են գող բազեյին.

Շուտ արա, գնա, .

Մեր շանն ել ասա»:

Թուխսը հասավ,

Շանն ել ասավ.

—Վոսկի հարևան,

Յեկ ինձ ոգնության,

Դու ել մի մեր ես,

Ձագերի տեր ես.
Բազեն անիրավ
ուճտերս տարավ.
Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,
Գեթ մինն ազատեմ.

Սուլթան աքլորը, Շորոր մոքիրը, ձերմակ
հոքիրը ու Հնդու խնամին մեզ հետ կըլինեն
—«Հաֆ, հաֆ, հաֆ...»

Լավ, լավ, լավ,—
(Շունն եսպես ասավ).
—Հավիկ-մարիկ ջան,
Քանի շատ լինենք,
Շուտ կըհաղթենք մենք
են չար բազեյին,
են գող բազեյին.
Շուտ արա գնա,
Կատվին ել ասա»։—
Թռավ, հասավ
Կատվին ասավ.

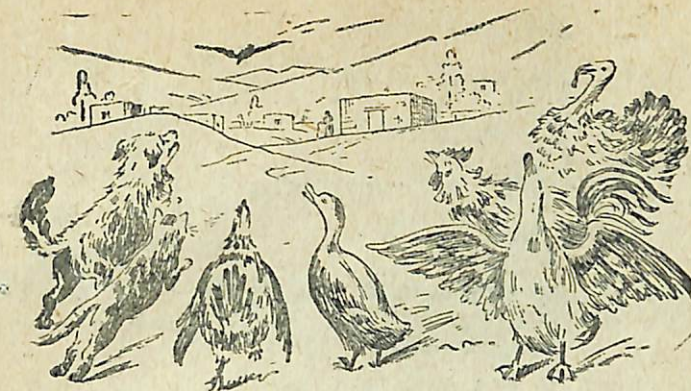
—Մռռան փխիկ ջան,
Յեկ ինձ ոգնության.
Դու ել մի մեր ես,
Ձագերի տեր ես.
Բազեն անիրավ
ճուտերս տարավ.

Ոգնիր ինձ, խնդրեմ,
Գեթ մինն ազատեմ.
Սուլթան աքլորը, Շորոր մոքիրը, ձերմակ
հոքիրը, Հնդու խնամին ու մեկ ել մեր
շունը՝ մեզ հետ կըլինեն.
—Միավ, միավ, միավ...

Լավ, լավ, լավ,—
(Մռռանը ասավ).
—Հավիկ ջան, գնա,
Միամիտ մնա.
Հենց վոր ձեն տաս դու՝
կըգամ ոգնելու.
կըգամ ոգնելու,
են չար բազեյից,
են գող բազեյից
Քեզ ազատելու.

Մյուս որը հանկարծ
Բազեն յերևաց.—
են բարձր սարից,
Մթին անտառից,
Մեկ սևին տալով
Առաջ եր գալի,
Մեկ թևին տալով
Դեպի ցած գալի.
Յեկավ, վոր բակից

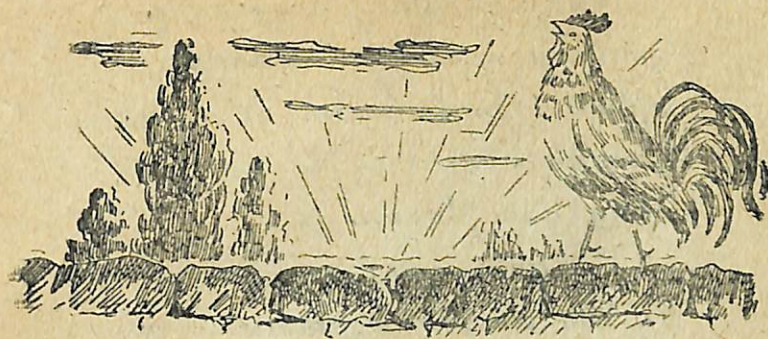
Կրկին վորս անի,
 Թխամոր ձագից
 Մի ձագ ել տանի,
 Մի ձագ ել տանի
 Ու անուշ անի:
 Թուխսն ես անգամ քնած չեր.
 Հենց բազեյին նկատեց,
 Վոր դեպի ցած կը թռչեր,
 Իսկույն նրա դեմ վազեց,—
 Ճչաց, ծվաց, ծղրտաց.
 —Ե՛յ դու, անխիղճ, անպիտան,
 Գող, ավազակ, չար գազան,
 Ի՞նչ ես ուզում ինձանից,
 Ի՞նչ ես կպել մեր տանից.
 Գնա՛, կորի՛, թե չե քեզ՝
 Պատառ-պատառ կանեմ յես:—
 Ճչաց թուխսը կատաղած,
 Վըրա ընկավ բազեյին.
 Ու հենց են եր՝ քիչ մնաց,
 Վոր մեկ-մեկու գզեյին,—
 Մեկ ել հանկարծ դուրս յեկան
 Թխամորը ոգնության:
 Աքլորն յելավ թմբի ծերը
 Ծղրրտաց.—
 —Կո՛ո-կո՛-կո՛-կո՛...

Բաղը յեկավ թեահարեց,
 Ծըղ-ճըղաց.—
 —Ղա՛-ղա՛-ղա՛...
 Սագը հասավ, վիզը մեկնեց,
 Ծըչ-ճըչաց.—
 —Չը՛ր-չը՛ թ, չը՛ր-չը՛ թ...
 Հնդկահավը ուռուցվորվեց,
 Բըլդ-բըլդաց.—
 —Բըլլը, բըլլը... բըլլը...
 Մի կողմից ել շունը հաջեց
 Կատաղած.—
 Ո՛ւնֆ, ո՛ւնֆ, ո՛ւնֆ...
 Շան յետեվից կատուն մլավեց
 Բարկացած.—
 Միա՛ո... միա՛ո-միա՛ո...
 Ել բախումը թխամորը
 Բարեկամ
 Հավ չմնաց, վոր դուրս չգար

Ոգնության:
 Բազեն տեսավ բանը բուրդ է,
 Ես անգամ՝
 Թևին տվեց ու ազատեց
 Ինքնիրան. —
 Թռավ, գնաց աչքը ենպես
 Վախեցած,
 Վոր գնալիս՝ ել չնայեց
 Դեպի ցած:
 Են գնալն եր՝ գնաց, ընկավ
 Սարեսար,
 Են սարիցը անցավ դեպի
 Մութ անտառ,
 Ել վնչ մի որ գեղը չեկավ
 Վորս անի
 Ու պառավի թխսամորից
 Ձագ տանի:
 Են որվանից թուխսը արձակ
 Համարձակ
 Ճուտերի հետ չափ-չփում եր
 Կալ ու բակ.
 Ձափ-չփում եր, քջուջ անում
 Աներկյուղ՝
 Գիտեր, վոր ել բազեն չի գա
 Իրանց գյուղ:

1914 թ.

ԾԸ — ԿԸ ՌՌՌ...

Հեփաթ

1.

Մեր աքլորը փահլևան
 Մի իգիթ եր վաղուցվան.
 Ձավթել եր մի ամբողջ գեղ,
 Ման եր գալիս ամեն տեղ:
 Մի որ թռավ կտուրը,
 Դիտեց իրեն տան դուռը,
 Հետո զլեց՝ յերկու գազ
 Իր ծուղրուղուն անպակաս.
 — Ծնւղրո՛ւ-ղնւ...
 — Յես վարդերես Աքլորն եմ,
 Կուրծքս կլոր արեգակ,
 — Յես զարդերես Բեգլարն եմ
 Պոչս յեղջուր լուսնիակ.
 — Ծնւղրո՛ւ-ղնւ...

— Թեք ունեմ խատուտիկ,
Վոտներ ուժեղ ու ամուր,
Խթան ունեմ՝ հաստ ու ձիգ,
Կտուցս սուր՝

Վոնց վոր թուր...

— Ծնւղրհւ-ղհւ...

Ու նա ենպես ծղրտաց՝
Ամբողջ գեղը դղրդաց...

2

Համի ու ճուտը ցիրուցան՝

Ես ձենը վոր իմացան՝

— Վահ, վահ, —ասին, — ես թնչ ե,

Աշխարհն իրենն ե կարծում.

Շատ ե սխալ եղ հարցում:

Հա՛ ճշում ե,

Հա՛ կանչում, —

Ասող չկա թե հերիք,

Ել վոչ խան կա, վոչ մեղիք...

Յերկու պառավ

Ալիոր հավ

Ասին իրար.

— Զլինի թե, քա խանհում,

Բազեն ճուտեր ե տանում, —

Աքլորն յեկել ե տանիք՝

Փրկելու մեր ընտանիք.

— Կամ չլինի՞ մեծ նանը
Կուտ ե փռել դռանը,
Հավաքում ե հավերին,
Բռնոտում ե լավերին...

3

Հանկարծ կտրից

Հոպլե՛ — չոպ,

Աքլորն արավ

Թը-ը՛ ո հոպ...

Հենց ցած թռավ՝

Կըչկըչաց, —

Թափահարեց թեքը,

Վոր նկատեն հավերը,

Թե հայ-հարա,

Տեսեք յես

Կտրից թռա

Ծախ պես...

Թռավ իջավ

Բակի մեջ,

Ազատ արավ

Յեւ ե եջ,

Թխսամերը

Յետևից՝

Գնաց-յեկավ

Պոչը ցից...
 Մեկ եւ եստեղ
 Նոր մեկանց
 Զլեց ուժեղ
 Մի նոր կանչ.—
 —Ծնւղ-ընւ-ղնւ...
 —Մեզ մոտ եսոր հանդես կա՝
 Կտցամարտ ե
 Ճուտերի.
 Հավախումբը թող տես գա
 Ինձ մի նվեր
 Թող բերի...
 —Ծնւղ-ընւ-ղնւ...
 Ով վոր չգա թամաշի

Ծանր պատիժ
 Կըքաշի:
 —Ծնւղ-ընւ-ղնւ...

4

Կտցամարտի հրավերով
 Բակը լցվեց հավերով,—
 Զարաճճի ճուտերը՝
 Պար են բռնել մոտները—
 Մեկ վազում են, թռչկոտում,
 Մեկ եւ իրար բզկտում,
 Իսկ աքլորը ինքնագոհ
 Հանկարծ արավ կղոք-կն-կն.
 —Զեզ եմ ասում, այ ձագեր,
 Ինչ եք դես ու դեն ընկել...
 Աքլորիկներ, մարիկներ,
 Զաւ ու չալտիկ վառիկներ,
 Տեսնեմ ինչպես կկովեք,
 Վոր ցուցակում կգրվեք:
 Փետրիկը թե՛
 —Ա՛յ, եսպես,
 Կորակաուց
 Արծվի պես:
 Շեկվիկը թե՛
 —Ա՛յ, եսպես,
 Ճանկերը սուր

Յինի պես:

Ձագուկը թե՛

— Ա՛յ, եսպես,

են քաջ կռվող

Վագրի պես:

Չուչիկը թե՛

— Ճիշտ ենպես,

Ուրուրների

Կռվի պես:

Բեգլարը թե՛

— Ապրեք, ապրեք, զորանաք,

Խոսքերդ չըմոռանաք,

Դե՛, մի կռվեք, տեսնեմ ձեզ,

Ո՞վ ե կռվում քաջի պես...

5

Ճուտիկները առաջ յեկան,

Առաջ յեկան գազազած,

Մեկ՝ մեկ-մեկու վրա ընկան,

Մեկ՝ դիտեցին կզացած...

Փետրիկները ցից ցից արին,

Գլուխները վար ու վեր,

Կտուց-կտցի դեմը դրին,

Կռիվ տվին անվեհեր...

Իրար թռան ու թռչելիս՝

Հարվածեցին ճանկերով,

Մեկ վար իջան ու իջնելիս՝

Պինդ գարկեցին թևքերով:

Առաջ բերին սուր-սուր խթան,

Հարվածեցին չարաչար,

Արնոտեցին քիթ ու բերան,

Յե՛վ թե միրուք, թե կատար:

6

Նանը տեսավ,

Տեսավ — ասավ.

— Ա՛յ ջի Մանուշ, դեսը մտիկ,

Ճուտիկները հալալվեցին...

— Ձո՛ւ, ջո՛ւ, ջո՛ւ-ջո՛ւ, յեկեք կուտ տամ,

Կուտ տամ կերեք, զորացեք,

Ձո՛ւ, ջո՛ւ, ջո՛ւ-ջո՛ւ, յեկեք ջուր տամ,

Ձուր խմեցեք, զովացեք:

Փետրիկն յելավ կտուրը,

Վիզը մեկնեց՝

— Կի՛կ-կի՛կ-կի՛կ...

Շեկլիկն յեկավ տան դուռը՝

Գլուխը տնկեց՝

— Կո՛ւկ-կո՛ւկ-կո՛ւկ...

Ձագուկն ընկավ պարտեզը՝

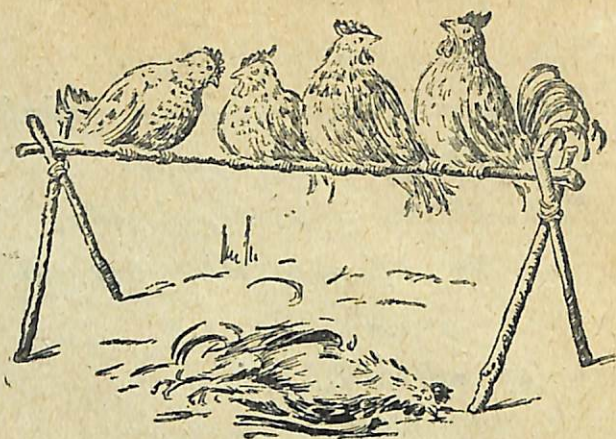
Ենտեղ կանչեց

— Կղի՛-կղի՛-կղի՛...

Չուչիկն յելավ մեծ դեզը՝

Դեզից գոչեց

— Շէ՛-Կ Ռ՛ Ռ՛ Ռ՛...

Պառաւները տնազ արին
 Չուչիկ ճուտի կանչոցին,
 Յելան ասին Մեծ Աքլորին,
 Վոր անուշը ջնջոտի:
 Չանցավ յերկար ժամանակ,
 Մեկ եւ կազմվեց մի բանակ,
 Ճուտիկները մեծացան՝
 Քաջ Չուչիկի կողմն անցան:
 Ու գղեցին Մեծ Բեգլարին՝
 Միս չթողին լեն կատարին:
 Ու նստեցին նրա թառին,
 Գետնին թողին հին Աքլորին:
 Գեղին դարձան տեր-տիրական,
 Կյանք վարեցին ընկերական:

1925 թ.

Ո Կ Ն Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ԽԱՂ ՈՒ ՊԱՐ

I ՏԵՍԱՐԱՆ

Բեմը՝ լայն բակ է, խորում կա պարսեգ. բեմի մեջքեր
 մի մեծ ծառ: Գալիս է բուխսն իր հաւերով:

ԹՈՒՆՍԸ. Կարլանիկ, կարլանիկ...

Այ ճուտիկներ,

Յեկեք գնանք արոտի,

Քջուջ արեք,

Ձեզ կուտ ճարեք—

Ով կաշխատի, նա կուտի...

ՃՈՒՏԵՐ. (Դես ու դին վազելով):

—Ծիվ-ծիվ, ծիվ-ծիվ...

Ես ինչ անթիվ

Բզեզներ կան, մայրիկ ջան,

Ի՞նչ անուշ են,

Մեղր ու նուշ են,

Ի՞նչպես քաղցր կուլ կերթան...

ԹՈՒՆՍԸ. (Իջուջ անելով):

—Կարլանիկ, կա-կա...

Այո, շատ կա,

Բայց չցրվեք, զգուշ կացեք,

Բագեն կը գա,

Վրա կը տա,

Ձեր չորս կողմը աչք ածեք...

ՃՈՒՏԵՐ. Ձե-չե, ծիվ-ծիվ...

Մենք հավի ճիւղ,
Ձենք հեռանա, մայրիկ ջան,
Վնայ թե, ծիւլ-ծիւլ...
Ցաք ու ցրիւ,

Մեզ հերիք ե մեր շրջան...

(Թուխսն իր նուսերի հետ գնում են դեպի պարսեզ ու
հեռանում են. ծառի տակ մնում ե մի նուսիկ...):

ՃՈՒՏԸ (Իրեն վառ գգալով):

— Ծիւլ-ծիւլ, ծիւլ-ծիւլ...

Այս յես հաղիւ,

Հաղիւ-տաղ եմ քայլ փոխում,

Սիրտս խառնում,

Վատ եմ դառնում,

Ձեռս ու վոտս են դողդողում:

Այս ուր ես, եդ ուր...

Ուր ես, մայրիկ ջան,

Ինչո՞ւ չեմ լսում ձայնդ կըշկըջան:

ԿԱՏՈՒ. (Պատի տակից առաջ ե գալիս):

— Մյան... մյան... այ քեզ բախտ,

Տես ի՞նչ գտա եսպես վախտ,

Հավի ճուտի

Մարդ վնայ չուտի,

Ենպես խժռեմ՝

Վոսկոը փշրեմ,

Բայց վնայ պրծնեմ շան ձեռից,

Տես ի՞նչպես ե նայում ինձ...

ՃՈՒՏԻԿ. (Դողալով):

Այս... ոգնեցեք,

Վախ... ոգնեցեք,

Խաբար տարեք մայրիկիս,

Չար կատուն ե քամակիս...

ՉԱՄԲԱՐ ՇՈՒՆԸ. (Առաջ ե գալիս դռան մոտից):

— Այ իմ պատիկ

Սիրուն ճուտիկ,

Մի վախի դու. դժադ կաց,

Յես չեմ թողնի,

Կատվին մոտիկ,

Կը գրգգեմ յես ձեռաց...

(Չամբարը կասվին):

— Հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ...

Այ չար պառավ,—

Ի՞նչ ես ուզում մեր ճուտից...

II ՏԵՍՍԻՍԸ

Քեմը նույն բակն ե պարսեզով, բակի մեջեղ մի մեծ
ծառ, ծառի տակ՝ հիվանդ նուսիկը:

ԹՈՒՆՍԸ. (Չայնր գալիս ե հեռվից):

— Կարլախիկ, կարլախիկ...

Այ իմ ճուտեր,

Շատ-շատ մորեխ,

Շատ-շատ մժեղ

Պետք չե ուտել,

Վնաս կտա...

ՃՈՒՏԻԿ. (Ծառի տակից):

— Վայ յես... ծիւլ-ծիւլ...

Ենքան անթիւ

Մորիկ կերա՝

Հիվանդացա,

Կծիկ դարձա,

Յեկ ոգնիր ինձ, մայրիկ ջան...

ԿԱՏՈՒ. (Պատի տակից մոտ ե վազում):

— Մյան... մյան...

Յես ունեմ դեղ,

Կը բժշկեմ իսկույն քեզ...

ՉԱՄԲԱՐԸ. (Առաջ գալով):

—Հաֆ-հաֆ... հաֆ-հաֆ...

Յես հենց եստեղ

Ուզած մահդ կտամ քեզ...

(Կասում յերկուդից յես ե քաշվում. շուրջ պառկում
նուսից վոյ հեռու).

ՄԻ ԱՔԼՈՐԻԿ (Պարսեզի խորից առաջ գալով):

—Կիկ-լիկի...

Եստեղ ինչքան

Մորեխներ կան...

Կիկ-լիկի...

Մերոնք թող գան

Սրանց վերջ տան...

ՃՈՒՏԻԿ. (Ափսոսանքով):

—Ծիվ-ծիվ, այ ախպերիկ,

Ծիվ-ծիվ, մեկ ինձ մտիկ...

ԱՔԼՈՐԻԿ. (Մոտենում ե նուսիկին ու զարմանում):

—Կիկլիկի...

Ես համ եմ տեսնում...

Ես ինչ եմ լսում...

ՃՈՒՏԻԿ. Կանչիր թող գա մայրիկս:

ԱՔԼՈՐԻԿ. —Կիկ իկի... այ թխսամեր...

Կիկլիկի... այ ճուտիկներ...

Յեկեր, յեկեր...

Իեսը յեկեր...

Յես գտել եմ մեր քուրիկին,

Յես գտել եմ ճուտ-մարիկին:

(Թխսամերն իր ձագերով առաջ ե գալիս):

ԹՈՒՆՍ. —Ո՛ւր ե, հուր ե ճուտ-մարին,

Մի հարցրեք արորին...

Մորորվել ե խեղճ ճուտը,

Քթիցն ելավ վողջ կուտը...

ԱՔԼՈՐԻԿ. —Ա՛յ եստեղ ե ճուտ-մարին,

Ապավինած Չամբարին...

(Բժուր գալիս են ծառի տակ քշապասում
նիվանդ նուսիկին):

ԹՈՒՆՍ. —Բարձր, բարձր,

Ճուտիկ ջան...

ՉԱԳԵՐԸ. —Բարձր, բարձր,

Քուրիկ ջան...

Ո՛ւր գնացիր յետ չեկար,

Եդ ի՞նչ որի դու ընկար...

ՃՈՒՏԸ. —Ծիվ-ծիվ...

Ա՛յ, ես չար կատուն...

Ա՛յ, քեզ բարի շուն...

Կատուն ուղեց ինձ տանի,

Շունը հասավ նրա ջանին...

(Ես միջոցին բռնի հետեվից լսվում ե ձևերի հաջոց):

Հաֆ-հաֆ... գողցան,

Անցան...

Հաֆ-հաֆ... տարան

Կորան...

ՉԱՄԲԱՐԸ. —(Ներսից դուրս վազելով):

—Հաֆ-հաֆ... յեկա

Յեկա... յեկա...

ԿԱՏՈՒՆ. —(Ոգտվելով շուն քաջակայությունից՝
հարձակվում ե նուսիկի վրա):

—Մյան... մյան...

Նն ի՞նչ ասիր դուն...

Յես եմ չար կատուն...

ՃՈՒՏԻԿ. —(Վախեցած մի կողմ ե փախչում):

—Ծիվ-ծիվ, այն ինձ ոգնեցեք...

Ծիվ ծիվ, կյանքս փրկեցեք...

ԹՈՒՆՍԸ.—(Առաջ և գալիս ու կռվի բռնվում
կասկի հետ):

Կատու, հեռու,
Տուր կրտամ,
Աչքիդ լուսը
Փուլ կտամ...

ԿԱՏՈՒՆ.—Ա՛յ թուխս փախի,
Կը զգեմ,
Վողջ արյունդ
Կը մըզեմ...

ԹՈՒՆՍԸ.—Կատու, ճանկդ
Քեզ քաշի,
Իզուր սիրող
Մի մաշի...

ԿԱՏՈՒՆ.—Խրատ ունես
Քեզ ասա,
Թե չե՛ ես ե
Քեզ հասա...

ԹՈՒՆՍԸ.—Կատու, կորի,
Դու հիմ ես,
Մի ցատկոտի
Գծի պես...

ԿԱՏՈՒՆ.—Մի տես, մի տես,
Սրան տես,
Յես քեզ կանեմ
Յերկու կես...

ԶԱՄԲԱՐ.—(Վերադառնում է դրսից ու ողնաթոքային
հասնում քիսամուր):
Հանգ- հանգ... անի դու,
Ա՛յ չար կատու...
(Կծում է կասկի վոսից):

ԿԱՏՈՒՆ.—Մյան... մյան...

Ա՛խ մեռնում եմ,
Վախ մեռնում եմ...

ԶԱՄԲԱՐ.—Հանգ-հանգ... հանգ-հանգ...
Ինչ կը բրդես,
Են կը խրդես...

ՃՈՒՏԻԿ.—Շնորհակալ եմ Ձամբարից,
Վոր չար կատվից փրկեց ինձ...

ԲՈՒՆԸ.—Կեցցե, կեցցե Ձամբարը,
Խորակում ե միշտ չարը...
Նա յե ամեն մի բանում

Մեր բակվորին պաշտպանում:

ԿԱՏՈՒՆ.—(Մտեցնում, ձեռքով բռնում է բուկը
յեվ խնդում է):

—Մյան... միան...

Ա՛խ, յես մեղա... Ներեցեք ինձ,
Ձեմ հեռանա յես ձեզնից...

ԹՈՒՆՍԸ.—Մենք... մենք...
Ներում ենք...
Ու միասին
Պարում ենք...

ԲՈՒՆԸ.—Պար-պար, պար-յայլի...
Յեկեք պարենք հավ յայլի...
Թե ծափ տվող շատ կրվի՝
Դուրս կը թռչենք շեղվի...
Մեր լավ պարող նանի պես,
Են քաջ կովույ գինի պես...

Պար-պար...

Պար-յայլի,—

Պար ենք գալի հավ-յայլի...

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Ւ Յ Ր

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Իմ բաղիկը	9
Հոկտեմբերիկին	10
Հոկտեմբերյան ձոն	11
Հնչում ե գանգը	13
Ծովի պես	15
Իմ ծաղիկները	16
Շուշաններ	18
Պապար	20
Ծիտիկն ու Սուրբիկը	21
Ուլիկ	23
Կատու	25
Իմ փիսիկը	27
Պատիկ տղան	28
Ժամացույց	29
Ջնծաղիկ	30
Ջան, այ լուսին	31
Յերգ գարնան	33
Ջրվեժ	34
* *	36
* *	37
Ամրան որերին	40
Ծիրանի շերեփը	43
Պախարախուտ	43
Մայիս	50
Չեմ, չեմ ծաերը	61
Թուխսը	73
Ծը-կը ոռո	85
Ոգնություն	93

Յեկ. Խմբագիր՝ Ան. Գապարյան
Սրբագրիչ՝ Ա. Դայան

Դրամատիկական Մ. — 4095. Հրատ. № 4740.

Պատկեր 753. Տիրամ 2500

Հանձնված ե արտագրության 29 հոկտեմբերի. 1938 թ.

Ստորագրված ե տպագրության համար 26 նոյեմբերի, 1938 թ.

Պետերատի I տպարան, Յերեան, Լենինի, 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0399128

156

6387

4100 3 n 604

0216759

А. АГАБАВ
ДЕТСКИЕ ПЕСНИ
ГИЗ АРМ. ССР ЕРЕВАН

Учредитель